

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування
Кафедра державного управління
та місцевого самоврядування

СТРАТЕГІЯ І ТАКТИКА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

збірник наукових праць
Випуск 2, 2014 р.

Рівне – 2014

Зміст випуску

<i>ТЕОРЕТИКО-МЕТОДО-ЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ</i>	Драган І.О. Формування нових управлінських підходів до взаємодії суб'єктів природо-ресурсних відносин.....	7
	Кальниш Ю. Г. Тенденції сучасного конституційного процесу: виклики для України.....	13
	Коваленко М. М. Богословська спадщина та державне управління: закономірність синтезу	17
	Пархоменко-Куцевіл О. І. Сучасні кадрові технології в системі державної служби України: теоретико-методологічні засади	24
	Римар М. В., Ватаманюк-Зелінська У. З. Нова економічна модель розвитку України в аспекті формування інтеграційних об'єднань у машинобудівному комплексі	31
	Романенко Є. О. Шляхи вдосконалення державної інформаційної політики України та державної комунікативної політики: дихотомія проблеми	36
	Акімова Л. М. Теоретико-методологічне обґрунтування аспектів державного регулювання ринку фінансових послуг	44
	Антонова С. Є., Вострікова Н. В. Інформаційно-аналітична підтримка прийняття управлінських рішень при державному управлінні водогосподарським комплексом України.....	49
	Лещенко С. І., Зелений В. М. Удосконалення державного регулювання інноваційної діяльності в Україні.....	56
	Корбутяк В. І., Герасимчук І. В. Необхідність розробки та основні засади новітньої концепції реформи медицини в Україні	61
	Павлов В. І., Ляхович О. О. Державне регулювання проектами державно-приватного партнерства в науково-інноваційній сфері України	67
<i>ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ</i>	Акімов О. О. Психологічні складові процесу підготовки фахівців в галузі знань «державне управління» до міжкультурної комунікації	74
	Алейнікова О. В. Управлінський аспект стійкого розвитку самоорганізованої бізнес-системи	81
	Бондарчук Н. В. Соціальні пріоритети при формуванні державної політики розвитку інноваційного потенціалу України	86
	Шпак Ю. В. Формування системи продовольчої безпеки в Україні в умовах глобалізації ринків.....	91
	Сазонець І. Л., Маланчук Л. О. Економіко-екологічні механізми державного регулювання мінерально-сировинних ресурсів	98

Зміст випуску

	Федина К. М.	
	Пріоритетні напрямки реалізації енергозбереження в регіоні.....	103
	Цимбаюк В. І., Циганюк М. В.	
	Теоретико-правові аспекти організації судово-бухгалтерської експертизи.....	107
	Шанюк В. І.	
	Діаріуш і розвиток української журналістики	110
	Ярощук В. Г.	
	Принцип екологічної безпеки у водному праві України	116
	Галкін І. Г., Іщенко О. М.	
	Особливості кваліфікації злочинів при юридичній та фактичній помилці.....	122
	Вовк Ю. Є.	
	Місце та роль уряду в системі вищих органів державної влади і управління в період директорії української народної республіки.....	126
	Мельничук Ю. І.	
	Морально-етичні принципи медіації в Україні.....	131
	Водоп'ян Т. В.	
	Окремі проблеми вирішення справ про визнання недійсними правочинів, укладених адієздатною особою	135
	Сидорук В. Й.	
	Слово, що кликало до бою	139
	Луцюк П. О., Самороков В. О.	
	Розвиток адвокатури як один зі шляхів демократизації суспільства	144
ЗАРУБІЖ- НИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВ- НОГО УПРАВЛІННЯ	Tomasz Wołowiec, Sylwia Ćmiel	
	Konsekwencje prawne norm zadłużenia jednostek amozządu terytorialnego według przepisów ustawy o finansach publicznych.....	149
	Іванюта П. В.	
	Роль держави в регулюванні ринкових відносин з врахуванням зарубіжного досвіду	159
	Малиновська О. А.	
	Європейський досвід інтеграції іммігрантів і уроки для України	164
	Петроє О. М.	
	Євро-інтеграційні пріоритети розвитку системи соціального діалогу в Україні	174
	Вимоги до оформлення статей.....	181

Contents of the issue

Contents of this issue

<i>THE THEORETICAL AND METHO- DOLOGICAL ASPECTS OF PUBLIC ADMINISTRATION</i>	Dragan I.	Formation of new administrative approaches to interaction subjects of natural resource relations	7	
	Kal'nysh Y.	Trends in modern constitutional process: challenges for Ukraine	13	
	Kovalenko M.	Theological heritage and governance: synthesis pattern	17	
	Parhomenko-Kutsevil O.	The modern technology personnel in the civil service of Ukraine: theoretical and methodological aspects	24	
	Rymar M., Vatamanyuk-Zielinska U.	New economic model of Ukraine concerning the establishment of integration associations in mechanical engineering	31	
	Romanenko E.	Ways to improve public policy information and Ukraine state communications policy: the dichotomy problems	36	
	Akimova L.	Theoretical and practical bases of the state regulation of financial services	44	
	Antonov S., Vostrikova N.	Information and analytical support of managerial decision making at the public administration of Ukrainian water complex	49	
	Leshchenko S., Zelenuy V.	Improving the regulation of innovation in Ukraine	56	
	Korbutyak V., Gerasymchuk T.	The need for development and the basic principles of the new concept of reform of medicine in Ukraine	61	
	Pavlov V., Liakhovich O.	State regulation of public-private partnerships in research and innovation field of Ukraine	67	
	<i>THE PRACTICAL ASPECTS OF PUBLIC ADMINISTRATION</i>	Akimov O.	Psychological components of training in knowledge "governance" to intercultural communication	74
		Aleynikova O.	Management aspects sustainable development of self-organizing business	81
		Bondarchuk N. V.	Social priorities in the formation of public policy innovative potential Ukraine	86
Shpak Yu.		Formation of food security in Ukraine in globalizing markets	91	
Sazonets I., Malanchuk L.		Economic and environmental state regulation of mineral resources	98	

	Fedina K.		
	Priority directions in realization of regional energy saving	103	
	Tsybaliuk V., Tsyhanyuk M.		
	Theoretical and legal aspects of forensic accounting.....	107	
	Shanyuk V.		
	Diariush and development of Ukrainian journalism.....	110	
	Yaroshchuk V.		
	Principle of ecological security of water law in Ukraine.....	116	
	Galkin I., Ischenko A.		
	Features of qualification of crimes attached to legal and actual errors....	122	
	Vovk Yu.,		
	Place and role of government in the higher of government and administration during the Ukrainian people's republic directory.....	126	
	Melnychuk Y.		
	Moral and ethical principles of mediation in Ukraine.....	131	
	Vodop'yan T.,		
	Some problems for handling a case for annulment transactions entered concluded incapacitated person.....	135	
	Sidoruk W.		
	A word calling in fight.....	139	
	Lutsyuk P., Samorokov V.,		
	Development of the employment as one of the ways of the democratization of society.....	144	
<i>THE FOREIGN GOVERNMENT EXPERIENCE OF PUBLIC ADMINISTRATION</i>	Thomas Wołowiec, Sylwia Ćmiel		
	Legal consequences of the standards of local government debt in a case of the act on public finance	149	
	Ivaniuta P.		
	The state's role in the regulation of the market and with regard to foreign experience	159	
	Malynovska O.		
	European experience of integration of immigrants and lessons for Ukraine	164	
	Petroye A. M.,		
	Euro-integration priorities of development system the social dialogue in Ukraine	174	
	Requirements for Authors.....	181	

УДК 351:331.105.6:061.ІЕС:(477)

Петроє О. М.,

д.держ.упр., доц.,

професор кафедри соціальної і гуманітарної політики

Національної академії державного управління

при Президентові України, м. Київ

ЄВРО-ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ДІАЛОГУ В УКРАЇНІ

Petroye A.,

Doctor of Public Administration, Professor of Social and Humanitarian Policy Department

National Academy For Public Administration under The President Of Ukraine, Kyiv

EURO-INTEGRATION PRIORITIES OF DEVELOPMENT SYSTEM THE SOCIAL DIALOGUE IN UKRAINE

У статті на основі аналізу установчих Договорів ЄС та еволюції функцій ЄЕСК виявлено закономірності зростання ролі соціального діалогу в європейській політиці. За результатами вивчення організаційно-функціональної структури встановлено, що основним елементом системи європейського соціального діалогу є: наднаціональний двосторонній соціальний діалог між європейськими роботодавцями та профспілковими організаціями; наднаціональний тристоронній соціальний діалог, що здійснюється за участю європейських інституцій; національний соціальний діалог в країнах-членах. Показано інституціональні проблеми системи соціального діалогу України та обґрунтовано пріоритетні євро-інтеграційні напрями її розвитку.

В статье осуществлен анализ учредительных договоров ЕС и эволюции функций ЕЭСК, выявлена закономерность возрастания роли социального диалога в европейской политике. По результатам изучения организационно-функциональной структуры установлено, что основными элементами Европейского социального диалога являются: двусторонний диалог между представителями европейских работодателей и профсоюзными организациями; трехсторонний диалог, который осуществляется при участии европейских институтов. Показаны институциональные проблемы системы социального диалога Украины, обоснованы приоритетные евро-интеграционные направления ее развития.

Research of founding Treaties and evolution of functions EESC has shown the growth of roles of social dialogue in European politics. The study found main elements the system of European social dialogue: supranational European bipartite dialogue between the European employers and trade union organizations; supranational European tripartite dialogue involving the European institutions; social dialogue at national level in the EU. Showed institutional problems of system the social dialogue of Ukraine and suggested European priority directions of its development.

Ключові слова: соціальний діалог; стандарти європейського соціального діалогу; розвиток соціального діалогу.

Ключевые слова: социальный диалог; стандарты европейского социального диалога; развитие социального диалога.

Key words: social dialogue; standards of the European social dialogue; development of social dialogue.

Постановка проблеми

Актуальність даного дослідження спричинена необхідністю розвитку системи соціального діалогу в Україні. Недосконалість існуючої системи виявляється низьким рівнем її результативності, інституціональної неспроможності до подолання триваючої загальносуспільної кризи, спричи-

неними слабкістю сторін соціальних партнерів, їхньою нездатністю до об'єднання зусиль та налагодження ефективної соціальної, економічної та політичної взаємодії між представниками держави, працівників, роботодавців та інших груп інтересів у відповідь на внутрішні та зовнішні виклики. Пріоритетність євро-інтеграційних цілей у

Зарубжний досвід державного управління

розвитку вітчизняної системи соціального діалогу продиктована вимогами Копенгагенських критеріїв вступу до ЄС та завданнями “Угоди про асоціацію між Україною та ЄС” [1]. Європейський соціальний діалог є основоположним елементом європейської соціальної моделі, він діє як каталізатор реформ та інституціональних інновацій, забезпечує консенсус, прозорість, відкритість, інституційну та політичну відповідальність учасників, сприяє налагодженню співпраці між усіма секторами суспільства, забезпечує договірну платформу для прийняття взаємоузгоджених соціально значущих та економічно ефективних рішень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Сучасний розвиток вітчизняної науки свідчить, що з середини 90-х років тема соціального діалогу стала предметом фундаментальних розробок багатьох українських учених різних галузей знань. Лише в останні роки соціальний діалог став об’єктом наукових інтересів вітчизняних дослідників у галузі державного управління (Н. Діденко, В. Жукова, В. Скуратівського, О. Крутій, О. Шемякова та ін.). Разом з тим, праці, присвячені дослідженню стандартів європейського соціального діалогу в Україні майже відсутні. Науковим підґрунтям для нашого дослідження слугують інформаційні ресурси ЄС [2-7; 14-12], наукові та аналітичні розробки європейських учених [10; 11]. Окремі положення даного

дослідження будуються на раніше напрацьованих автором результатах [8; 9].

Мета статті

Метою статті є теоретико-методологічне обґрунтування євро-інтеграційних пріоритетів розвитку системи соціального діалогу в Україні.

Для досягнення мети у статті встановлено та виконано такі завдання:

- проаналізувати стандарти та організаційно-функціональну структуру європейського соціального діалогу;
- розкрити проблеми вітчизняної системи соціального діалогу;
- визначити пріоритетні напрями розвитку системи соціального діалогу України до європейських стандартів.

Виклад основного матеріалу

Соціальний діалог посідає центральне місце впродовж усього процесу формування та розбудови Європейського Союзу (ЄС), на що вказують присвячені проблематиці його розвитку спеціальні положення в основних установчих документах (табл. 1): Договорі про заснування Європейського об’єднання вугілля і сталі [2], Договорі про заснування європейського співтовариства з атомної енергії [3], Договорі про заснування Європейського економічного співтовариства [4].

Таблиця 1

Еволюція функцій Європейського економічного і соціального комітету (ЄЕСК) в Договорах ЄС

№ п/п	Документи первинного права ЄС	Інститути соціального діалогу ЄС	Функції інститутів СД ЄС
1.	Договір “Про заснування європейського об’єднання вугілля і сталі (Париж, 18 квітня 1951 р.)	Консультативний комітет з вугілля та сталі	Розгляд спільних цілей і програм
2.	Договір про заснування європейського співтовариства з атомної енергії (Рим, 25 березня 1957 р.)	Економічний і соціальний комітет	Розробка проектів висновків з певних питань або в певних сферах
3.	Договір про заснування Європейського економічного співтовариства (Рим, 25 березня 1957 р.)	Економічний і соціальний комітет	Консультації Ради та Комісії; підготовка проектів висновків із окремих питань або окремих сфер
4.	Договір про Європейський Союз (Маастрихт, 7 лютого 1992 р.)	Економічний і соціальний комітет	Консультації Ради та Комісії; підготовка проектів висновків із окремих питань чи окремих сфер
5.	Договір про функціонування Європейського Союзу (Лісабон, 13 грудня 2007 р. – вступив у силу 1 грудня 2009 р.)	Економічний і соціальний комітет	Консультації Парламенту, Ради та Комісії; вивчення думки європейських організацій, що є представниками різних секторів економічної та соціальної сфери, громадянського суспільства, яких торкається діяльність Союзу

Важливою точкою відліку у розвитку європейського соціального діалогу стало його визнання як одного зі стовпів європейської соціальної моделі і засобу соціальної згуртованості, що знайшло підтвердження у Лісабонському договорі. З поправками, внесеними після вступу в силу Лісабонського договору – Договору про реформу ЄС, яким було внесено зміни до Договору

про Європейський Союз та Договору про заснування Європейського співтовариства, соціальний діалог отримав розширене трактування. За цим договором статус європейського соціального діалогу унормовують консолідовані тексти Договорів, що сьогодні складають основу первинного права ЄС – це Договір про Європейський Союз [5] і Договір про функціонування Європейського Союзу [6].

Вирішальне місце у організаційному забезпеченні та інституціональному оформленні соціального діалогу в системі європейського врядування відіграє Європейський економічний і соціальний комітет (ЄЕСК). Його неперервне функціонування в системі європейського врядування є гарантією того, що в структурі управління ЄС представлені інтереси різних економічних і соціальних груп: роботодавців, найманих працівників та інших суб'єктів, що представляють громадянське суспільство, зокрема, у соціально-економічній, громадській, професійній та культурній сферах. Таким чином, в рамках діяльності ЄЕСК соціальним партнерам, поряд з представниками інших груп інтересів, надано офіційну можливість висловлювати свої точки зору з питань створення спільного ринку та брати участь у проведенні брифінгів Європейської комісії (ЄК) та Ради міністрів ЄС з широкого кола питань європейської політики [7].

Активна участь соціальних партнерів у розробці та реалізації європейських стратегій реформ сприяла розвитку інституціональної структури європейського соціального діалогу як складної багаторівневої системи, що втілює собою демократичні стандарти європейського врядування з такими основними елементами як наднаціональний європейський соціальний діалог (або соціальний діалог на рівні інституцій ЄС) та європейський соціальний діалог національного рівня.

У структурі наднаціонального європейського соціального діалогу вирізняють двосторонній або автономний діалог, що здійснюється між європейськими соціальними партнерами (роботодавцями і профспілковими організаціями) та тристоронній діалог, що передбачає взаємодію між соціальними партнерами за участю європейських владних структур.

Автономний соціальний діалог в ЄС ґрунтується на праві про свободу на об'єднання, тому його формування та розвиток потенціалу залежить від зусиль самих соціальних партнерів – вони є виключно неповторними і незмінними акторами європейської політики на всіх рівнях, від підприємства і до ЄС, включаючи галузі, регіони і місцеве врядування. Сьогодні існуючу систему європейського двостороннього соціального діалогу складають міжгалузевий соціальний діалог, галузевий соціальний діалог і соціальний діалог на рівні європейських компаній [8].

Важливо зазначити, що окрім процесу консультацій і переговорів, в системі європейського врядування створено умови для незалежного обговорення, консультацій, переговорів і об'єднання дій в рамках автономного соціального діалогу. Зокрема, ст. 155 Договору про функціонування ЄС декларує, що двосторонній соціальний може привести до укладання договорів. Згідно з п. 2 цієї статті було визначено два механізми реалізації договірних відносин та забезпечення гарантій їх виконання [6]: перший механізм передбачає закріплення договірних положень директивами Ради Європейського Союзу; другий механізм, передбачає інтегрування добровільно прийнятих договорів європейських соціальних партнерів в систему соціального діалогу країн-членів з метою здійснення їх рішень у відповідності до національних процедур і практик.

В цілому ж, документи, спільно напрацьовані соціальними партнерами приймають різні форми (табл. 2) в залежності від походження ініціативи, сутності питання, їх цілей та можливостей імплементації [9, с. 163]. Відповідно до цієї типології, договори мають законодавчу силу і є обов'язковими до виконання. Відповідно до ст. 155 Договору про функціонування ЄС, вони закріплюють мінімальні стандарти і визначають зобов'язання щодо крайніх термінів їх забезпечення [6].

Тексти соціального діалогу ЄС

Договори, які встановлюють мінімальні стандарти та терміни їх забезпечення (стаття 155 (2) Договору про функціонування ЄС)	Рамкові договори	Імплементация
	Автономні угоди	
Процесно-орієнтовані тексти містять рекомендації щодо стандартів і принципів	Програми дій	Подальше впровадження на національному рівні
	Керівні принципи та кодекси поведінки	
	Напрями політики	
Інформаційні інструменти	Спільні думки	Поширення інформації
	Декларації	
	Повідомні тексти	
Процедурні тексти	Внутрішні правила і процедури комітетів соціального діалогу	Обов'язкові до виконання учасниками комітету

Орієнтовні тексти європейські партнери використовують з метою надання всебічних рекомендацій їх учасникам. Досягнення щодо виконання рекомендованих рішень регулярно перевіряються і оцінюються з метою контролю за їх реальним впливом. Такі тексти є особливо корисними у сферах, недостатньо забезпечених законодавчим регулюванням. Вони також ефективні у заходах, спрямованих на поширення позитивних практик. Категорія “інформаційні інструменти” включає тексти, які сприяють обміну інформацією між європейськими соціальними партнерами, спрямовані на інформування установ ЄС або національних урядів, призначені для роз'яснення політики ЄС їх національним учасникам – ці тексти не тягнуть за собою зобов'язань щодо виконання чи запровадження. Повідомні тексти – використовуються соціальними партнерами для оцінювання успіхів, досягнутих у здійсненні орієнтованих текстів, особливо на національному рівні. Процедурні тексти встановлюють правила забезпечення двостороннього діалогу між сторонами, зокрема – внутрішні правила процедур соціальних комітетів з діалогу [10].

Серед найбільш значущих результатів європейського двостороннього соціального діалогу є автономні Договори про віртуальну працю (2002 р.), про стреси на роботі (2004 р.), про переслідування і насилля на роботі (2007 р.), рамкові програми дій про розвиток компетентностей і кваліфікації продовж життя (2002 р.) та про забезпечення гендерної рівності (2005 р.) [11].

Важливою частиною Європейського соціального діалогу є прийняті європейськими соціальними партнерами спільні програми дій на 2003-2005рр., 2006-2008 рр., 2009-2010 рр. та програма 2012-2014 рр., спрямовані на вирішення широкого кола проблем працівників і роботодавців. Програмним документом, що сьогодні визначає ключові орієнтири спільної діяльності є Програма дій європейських соціальних партнерів на 2012-2014 рр. Вона включає в себе такі основні питання і напрями діяльності: зайнятість молоді; поглиблений аналіз зайнятості; гендерна рівність; освіта та навчання; мобільність та економічна міграція; краща реалізація і дієвий вплив інструментів соціального діалогу; зміцнення громадських організацій соціальних партнерів; економічне і соціальне управління в ЄС [12].

Відзначаючи тенденції до розгортання двостороннього європейського соціального діалогу, слід водночас зауважити, що автономний соціальний в ЄС підсилює соціальний діалог, здійснюваний на тристоронній основі за посередницької і допоміжної участі інституцій ЄС (ст. 154 та 155 Договору про функціонування ЄС) [5].

Інституціональну основу тристороннього соціального діалогу на європейському рівні забезпечують міжгалузеві консультаційні комітети та Тристоронні Соціальні Зустрічі на вищому рівні для розвитку і зайнятості.

Отже, окремий механізм в структурі міжгалузевого двостороннього соціального діалогу в ЄС створює соціальний діалог, який може відбуватися у міжгалузевих комітетах соціального

діалогу за участю Європейської Комісії як помічника і посередника. Міжгалузеві консультаційні комітети складаються із представників Європейської Комісії, Держав-членів і міжгалузевих соціальних партнерів, відповідальних за інформування Європейської Комісії, формулювання думки щодо розробки та впровадження політики: рівних можливостей чоловіків і жінок при прийомі на роботу; здоров'я і безпеки на робочому місці; професійного навчання; вільного руху працівників; співпраці з європейським Соціальним Фондом; соціального захисту працівників-мігрантів. Метою діяльності цих комітетів є консультаційне забезпечення Європейської Комісії з питань формування і розвитку політичних рішень з урахуванням інтересів регіональної і місцевої влади, громадських організацій суспільства, індивідуально заінтересованих громадян, академічних і технічних експертів, заінтересованих сторін в третій країнах тощо.

Підгрунтя механізму соціального діалогу за посередницької і допоміжної участі ЄК закладено Договором про функціонування ЄС. Зокрема, у ст. 154 цього Договору передбачено обов'язкові консультації Європейської Комісії з соціальними партнерами у питаннях соціальної політики, визначених ст. 153: представництво і захист прав працівників і роботодавців, соціальне забезпечення і соціальний захист працівників, захист працівників після завершення трудових контрактів, умови зайнятості для підданих третій країні, що на юридичних підставах проживають на території ЄС, інтеграція осіб, виключених з ринку праці, рівність чоловіків і жінок на ринку праці, боротьба із соціальними виключеннями, фінансові внески для сприяння зайнятості і створення робочих місць, модернізація систем соціального захисту. За європейськими соціальними партнерами закріплено право на безпосередню участь у розробці політичних документів, вони мають також правові гарантії призупиняти законодавчу ініціативу ЄК, прийнявши рішення про початок переговорів. В свою чергу, якщо соціальні партнери не досягають згоди, а зміни для ЄС вважаються доцільними, ЄК може поновити законотворчий процес. Лише запропонований ЄК і підтриманий зверненням європейських соціальних партнерів проект рішення подається до Ради ЄС [6].

Ще однією інституцією для наднаціонального європейського соціального діалогу є Тристоронні Соціальні Зустрічі для розвитку і зайнятості, які відбуваються щонайменше один раз на рік за участю Голови Ради ЄС та представників від країн, чие головування в Раді ЄС припадає на наступні два терміни, представників ЄК і соціальних партнерів європейського рівня. Зустріч відбувається під спільним головуванням Голови Ради ЄС та Президента ЄК. Представники від соціальних партнерів розділені на дві, рівні за розмірами, делегації, які включають по 10 представників від працівників і роботодавців, а також гарантують рівну участь між чоловіками і жінками. Ці Зустрічі мають своїм призначенням гарантувати ефективну участь соціальних партнерів у здійсненні економічної і соціальної політики ЄС. Предметом соціального діалогу у форматі Тристоронньої Соціальної Зустрічі на вищому рівні є чотири основні сфери: макроекономічний діалог, зайнятість, соціальний захист, освіта й наука [14].

Характерною особливістю тристороннього соціального діалогу в ЄС є те, що за окремими виключеннями, він відбувається в межах міжгалузевих відносин. Універсальність, міжпрофесійний підхід, надають міжгалузевому соціальному діалогу найвищу політичну значущість, здійснюючи значний вплив на секторний соціальний діалог, соціальний діалог національного та корпоративного рівня.

Комбінуючи цінності відповідальності, солідарності і участі, європейський наднаціональний соціальний діалог доповнює національні методи соціального діалогу, які існують у всіх державах-членах. При цьому, особливістю розвитку Європейського соціального діалогу є те, що зусилля країн, які приєдналися до Європейського союзу в 1970-х і 1980-х роках були спрямовані на створення спільного законодавства на основі досягнень національних законодавств, у той час, як країнам, що приєднуються до ЄС у наступні хвили належить адаптуватися до уже сформованих стандартів соціального діалогу – як на міжгалузевому так і галузевому рівнях. Перспективи приєднання цих країн-кандидатів нерозривно пов'язані не лише з умовою відповідати рівню “досягнень Спільноти”, а й із функціонуванням відповідних організацій

соціального діалогу, здатних забезпечити прийняття узгоджених рішень.

Результатом національної специфіки розвитку є чотири основні моделі соціального діалогу європейських країн, що вирізняються за рівневою структурою. Вони об'єднують країни у яких: 1) переважає національний міжгалузевий соціальний діалог; 2) головна роль відведена галузевому соціальному діалогу; 3) соціально-економічні відносини між соціальними партнерами регулюються на галузевому рівні та на рівні підприємства; 4) переважна роль відведена соціальному діалогу на локальному рівні [9, с. 175].

Попри існуючі розбіжності та національні особливості, спільним для соціального діалогу країн-членів є те, що діалогу відведена ключова роль на всіх рівнях врядування у рамках ЄС. Численні установи і суб'єкти європейського рівня й національні організації та інституції поєднані складною системою вертикальних і горизонтальних взаємовідносин, що забезпечують функціонування його цілісної системи [11].

У цілому, досвід формування, розвитку та функціонування соціального діалогу довів, що європейські соціальні партнери через соціальний діалог спроможні віднаходити дієві рішення з таких питань як управління змінами, реструктуризація, потреби у підготовці кадрів, управління зайнятістю, професійна безпека та охорона здоров'я, інтеграція ринку праці, зайнятість молоді, забезпечення рівних можливостей та сталого розвитку. Усі зазначені є частиною стратегії соціально-економічного розвитку Євросоюзу "Європа 2020". Визнаючи, що успіх реформ повною мірою залежить від громадської їх підтримки, в стратегії містяться положення, якими представників національних, регіональних та місцевих органів влади зобов'язано тісно співпрацювати з соціальними партнерами та представниками громадянського суспільства у режимі постійного діалогу над розробкою та реалізацією національних програм реформ в досягнення цілей "Європи 2020" [10].

Аналізуючи вітчизняну систему соціального діалогу варто зазначити, що за роки незалежності соціальний діалог здобув значне політичне визнання, офіційне нормативно-правове та організаційне оформлення [9, с. 186-224]. Водночас порівняльний аналіз показників

соціального діалогу європейських країн та України щодо їх впливу на державно-управлінські рішення у сфері соціального та економічного розвитку віддзеркалює низьку результативність вітчизняної моделі соціального діалогу – Україна значно поступається країнам ЄС за соціальними стандартами, рівнем людського розвитку та рівнем життя населення. Суттєвим є також відставання України за рівнем конкурентоспроможності національної економіки [9, с.246], що, в сукупності, висуває завдання удосконалення вітчизняної системи соціального діалогу.

Орієнтири євро-інтеграційних пріоритетів для України у розвитку соціального діалогу продиктовані як цінністю досвіду між європейськими соціальними партнерами та європейськими наднаціональними і національними владними інституціями у розбудові ефективних діалогових відносин, значними здобутками і соціально-економічними результатами європейського соціального діалогу [9, с. 233-241] так і завданнями щодо виконання Україною «Угоди про асоціацію між Україною та ЄС» щодо здійснення економічних та соціальних перетворень.

Таким чином, враховуючи вищевикладене та ґрунтуючись на положеннях «Угоди про асоціацію між Україною та ЄС» пріоритетними напрямками у розвитку системи соціального діалогу України мають стати завдання інтеграції вітчизняної системи у систему європейського соціального діалогу шляхом [1]:

- розвитку соціального діалогу як механізму забезпечення гідної праці, політики зайнятості, безпечних та здорових умов праці, соціального захисту, соціального залучення, гендерної рівності та недискримінації (ст. 419);
- посилення можливостей соціальних партнерів та сприяння соціальному діалогу (ст. 420);
- залучення всіх заінтересованих сторін, зокрема соціальних партнерів та організацій громадянського суспільства до впровадження реформ в Україні (ст. 421);
- розширення гарантій соціально-економічної демократії, заснованої на постійному діалозі з питань економічного та галузевого співробітництва (ст. 425) та ін.

Висновки

Результати виконаного дослідження дають підстави для таких висновків:

1. Аналіз установчих Договорів ЄС та функцій ЄЕСК засвідчує тенденції до зростання ролі соціального діалогу в формуванні європейської політики від функцій розробки проектів висновків з певних питань в певних сферах до функцій: Консультації Парламенту, Ради та Комісії; вивчення думки європейських організацій, що є представниками різних секторів економічної та соціальної сфери, громадянського суспільства, яких торкається діяльність Союзу.

2. У результаті вивчення організаційно-функціональної структури встановлено, що основним елементом європейського соціального діалогу є: наднаціональний двосторонній діалог між європейськими роботодавцями та профспілковими організаціями; наднаціональний тристоронній діалог, що здійснюється за участю соціальних партнерів і європейських інститутів; національний соціальний діалог в країнах-членах. З'ясовано, що інтегруючим чинником у забезпеченні функціонування європейської системи соціального діалогу як злагодженого механізму є чітка схема взаємодії (у обох напрямках) між соціальними партнерами та владою загальноєвропейського рівня й національного рівня.

3. Показано інституціональні проблеми системи соціального діалогу. Показано, що попри значне політичне визнання, офіційне нормативно-правове та організаційне оформлення характерними ознаками вітчизняної моделі соціального діалогу є її низька соціальна й економічна результативність, спричинена слабкістю сторін соціального діалогу, громіздкою структурою та інертністю існуючої системи соціального діалогу.

4. Запропоновано пріоритетні напрями розвитку системи соціального діалогу, що ґрунтуються на євро-інтеграційних пріоритетах та завданнях виконання Україною «Угоди про асоціацію між Україною та ЄС».

Виходячи з вищевикладеного, перспективними є подальші дослідження щодо розробки програмно-цільових засад розвитку національної системи соціального діалогу з метою забезпечення її інтеграції в систему європейського соціального діалогу.

Література:

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : міжнародний документ від 27.06.2014 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011.
2. Договор об учреждении Европейского объединения угля и стали [Электронный ресурс]. — Режим доступа : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_026.
3. Договор об учреждении европейского сообщества по атомной энергии [Электронный ресурс]. — Режим доступа : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_027.
4. Договор про заснування Європейської Спільноти [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_017.
5. Договор о Европейском Союзе [Электронный ресурс]. — Режим доступа : http://www.ruseu-culture.ru/files/document/Dogovor_O_EC.pdf.
6. Договор о функционировании Европейского Союза [Электронный ресурс]. — Режим доступа : <http://eu-law.ru/treaties/tfeu>.
7. European Economic and Social Committee (EESC) [Electronic resource]. — Access mode : <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities>.
8. Петрое О. М. Институційна структура та функції двостороннього соціального діалогу в системі європейського врядування / О. М. Петрое // Державне управління : теорія та практика [Електронний ресурс] : електрон. наук. фак. вид. — 2009. — № 1. — Режим доступу : http://www.academy.gov.ua/ej/ej9/doc_pdf/Petroe_OM.pdf.
9. Петрое О. М. Соціальний діалог у державному управлінні : європейський досвід та українські реалії [Текст] : монографія / О. М. Петрое. — К. : НАДУ, 2012. — 304 с.
10. European Social Dialogue: Achievements and Challenges Ahead: Results of the stock-taking survey amongst national social partners in the EU Member States and candidate countries / E. Voss, B. Homan, K. Westhaeusser and others [Electronic resource]. — Access mode : http://resourcecentre.etuc.org/linked_files/documents/EuropeanSocialDialogueachievementsandchallengesaheadEN.pdf.
11. Marginson P. European social dialogue as multi-level governance: towards more autonomy and new dependencies / P. Marginson, M. Keune [Electronic resource]. — Access mode : http://www2.warwick.ac.uk/fac/soc/wbs/research/irru/wp/ir/gust_o_papers/gust_wp5_6.pdf.
12. Work programme of the European social partners 2012-2014 [Electronic resource]. — Access mode : http://www.etuc.org/IMG/pdf/SD_work_prog_2012-2014.pdf.
13. Europe 2020. A strategy for smart, sustainable and inclusive growth. Communication from the Commission (COM(2010) 2020 final). — Brussels : EC, 2010. — 35 p.
14. Council Decision 2003/174/EC of 6 March 2003 establishing a Tripartite Social Summit for Growth and Employment [Electronic resource]. — Access mode : http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/social_dialogue/c10715_en.html.

References:

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : міжнародний документ від 27.06.2014 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011.
2. Договор об учреждении Европейского объединения угля и стали [Электронный ресурс]. — Режим доступа : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_026.
3. Договор об учреждении европейского сообщества по атомной энергии [Электронный ресурс]. — Режим доступа : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_027.
4. Договір про заснування Європейської Спільноти [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_017.
5. Договор о Европейском Союзе [Электронный ресурс]. — Режим доступа : http://www.ruseu-culture.ru/files/document/Dogovor_O_EC.pdf.
6. Договор о функционировании Европейского Союза [Электронный ресурс]. — Режим доступа : <http://eulaw.ru/treaties/tfeu>.
7. European Economic and Social Committee (EESC) [Electronic resource]. — Access mode : <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities>.
8. Петроє О. М. Інституційна структура та функції двостороннього соціального діалогу в системі європейського врядування / О. М. Петроє // Державне управління : теорія та практика [Електронний ресурс] : електрон. наук. фах. вид. — 2009. — № 1. — Режим доступу : http://www.academy.gov.ua/ej/ej9/doc_pdf/Petroe_OM.pdf.
9. Петроє О. М. Соціальний діалог у державному управлінні : європейський досвід та українські реалії [Текст] : монографія / О. М. Петроє. — К. : НАДУ, 2012. — 304 с.
10. European Social Dialogue: Achievements and Challenges Ahead: Results of the stock-taking survey amongst national social partners in the EU Member States and candidate countries / E. Voss, B. Homan, K. Westhaeusser and others [Electronic resource]. — Access mode : http://resourcecentre.etuc.org/linked_files/documents/EuropeanSocialDialogue_achievement_sand_challen_gesaheadEN.pdf.
11. Marginson P. European social dialogue as multi-level governance: towards more autonomy and new dependencies / P. Marginson, M. Keune [Electronic resource]. — Access mode : http://www2.warwick.ac.uk/fac/soc/wbs/research/irru/wpir/gusto_papers/gust_wp5_6.pdf.
12. Work programme of the European social partners 2012-2014 [Electronic resource]. — Access mode : http://www.etuc.org/IMG/pdf/SD_work_prog_2012-2014.pdf.
13. Europe 2020. A strategy for smart, sustainable and inclusive growth. Communication from the Commission (COM(2010) 2020 final). — Brussels : EC, 2010. — 35 p.
14. Council Decision 2003/174/EC of 6 March 2003 establishing a Tripartite Social Summit for Growth and Employment [Electronic resource]. — Access mode : http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/social_dialogue/c10715_en.html.